

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

Stockholm, Germanis Boktr.-Åttab.

N:r 38 (196)

Fredagen den 18 september 1891.

4:de årg.

Prenumerationspris pr år:
Idun med Modetidning och kol-
lorerade planscher kr. 8:—
Idun m. Modet. utan kol. pl. • 6: 50
Idun ensam • 4:—

Byrå:
Hamngatan 16, 2¹/₂ tr.
(midt för Kungsträdgården.)
Prenumer. sker i landsorten å post-
anstalt, i Stockholm hos redaktion.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
Träffas å byrån kl. 10—11.
Allm. Telef. 6147.

Utgifningstid:
hvarje helgfri fredag.
Lösnummerpris: 15 öre.
(vid kompletteringar).

Annonspris:
35 öre pr nonpareillerad.
För »Platssökande» och »Lediga platser»
25 öre för hvarje påbörjad total stafv.
Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.

Claude Gérard.

(Aurore Ljungstedt.)

En fagerlemmad, fin kvinnogestalt med den mystiska »järningen» om pannan; lätt ... så lätt som en aning ... dold af en med enkel behagfullhet uppbyren koisk slöjdräkt; sväfvande öfver Pegasus, sångarhästen — hvem minnes ej den af artisten Hallbeck tecknade vignetten på alla de nio digra delarne af Claude Gérards »Samlade berättelser»!

En sannare symbolisering kunde ej gärna gifvits af Claude Gérards författareskap: skönhet i formen, hemlighetsfullhet i uppräningen, behag i kompositionen — allt uppbyret af poesimens starka vingar.

* * *

En äldre man berättade härom året:

»Jag minnes, huru i början af 1840-talet på Norrköpings »assembléer» sågs ett par unga flickor från trakten, enkla till klädsel och sätt, men med en naturlig liflighet i sin konversation, som afbröt mot den något stela stadstonen. Den ena, hon med de bruna lockarne, var *Nanna Hjort*, en

glad, älsklig flicka, hvilken sedan under signaturen *N.* skref åtskilliga små omtyckta berättelser i hufvudstadens tidningsföljetonger, men dog kort efter sitt giftermål. Den andra systemen, *Aurora*, var en liten spänstig figur med blonda lockar, vackra, blå ögon och en liflighet i sätt och uttryck, som var särdeles intagande.

»En enda gång hade jag nöjet vara i deras föräldrahem, den gamla herrgården Krusenhof ute vid Bråviken, och den dagen står ännu lifligt för mitt minne. Fadern, den glade, rörlige majoren, ville nödvändigt spela ett parti schack med mig, ty han var passionerad därför. Modern, en behaglig, men något högdragen kvinna, hvars goda pastelltaflor prydde väggarna, talade med förkärlek om dagens litteratur. De båda unga damerna, klädda i sina hemmaväfda bomulls-klädningar, hjälpte ej minst till, att timmarne flögo som minuter. Nanna sjöng Lindblads sånger vid pianot, Aurora ökade sitt album med en hastigt ritad scen ur hvardagslivet af träffande humor. Sedan visade

Ej hvad vi hafva, är vårt förnämsta,
Det som vi äro, är vår bästa skatt.

W. JORDAN.

de mig sina små blomsteranläggningar i den gamla trädgården, där båda täflade att omhulda sina doftande skyddslingar. Under tiden spetade ett par yngre bröder i bigaråträden. Dufvorna kuttrade på altanen, svalorna kvittrade under taklisten. Det hela företedde en angenäm bild af landtlig trefnad och okonstlad glädthet, som gjorde på mig ett oförgätligt intryck.

Tiden rullade sina år.

Jag läste med ökad intresse följetonger, signerade *Claude Gérard*, och kunde, jag som andra, omöjligt misstänka, att denna eleganta och kraftiga penna fördes af den lilla blonda flickan, som jag en gång träffat vid Bråvikens strand. Slutligen, då anonymiteten var borttryckt, fattade mig en oemotståndlig lust att återse den nu berömda författarinnan, som sedan länge varit gift och bosatt i Stockholm. Och jag gjorde därför ett besök i hennes komfortabla hem och blef vänligt mottagen. Många år hade förlutit, sedan jag sist sett henne. Jag hade blifvit gubbe och fann, att jag ej bibehållit mig så väl som hon. Hon hade det blonda håret utan ett grått strå, utan en tillsats. Sedan hon påmint sig min person och vi kommit på tal om gamla östgötaminnen, så återfann jag äfven den forna, ungdomligt lifliga tonen, ehuru nu omdanad genom vanan att kläda hvarje uttryck i vackraste dräkt.

Hvad jag af denna, för mig allt för korta visit kunde finna, var en bekräftelse på hvad jag i Publicistklubben och annorstädes hört, nämligen att *Claude Gérard* är lika själfständig i sitt författarskap som i sitt umgänge. Andra författare söka gärna stöd och bekantskap hos kamrater och publicister. *Claude Gérard* känner ingen, och ingen känner henne. Hon lefver blott för sin familj, sina literära studier, sina resor och sitt författarskap. Hennes umgängeskrets är ytterst inskränkt. Somrarne tillbringa hon sedan ett trettioårigt år å ett litet landtställe invid Lofö kyrka, strax utom Drottningholmsparken, och har där så godt som med egen hand uppdragit alla de planteringar, som ej förut funnos, eller ock företager hon dessa resor, som göra henne i stånd att med förvånande säkerhet ofta förlägga sina berättelser på utländsk botten.

Hvad jag från hennes skrifter återfann i hennes samtal under dessa intressanta stunder var denna *charité*, som omfattar alla, de dygde såväl som de fallne, det vanvårdade barnet, det obemärkta lastdjuret, den lockade lättsinnige, den af olycka förleddes likaledes som den af lycka vilseleddes. Alla äro hennes skyddslingar, som behöfva vård, kärleksfull varning, tröst, framförallt öfverseende. Hon ville, om hon kunde det, taga hela världen i sin famn.»

* * *

Till det här ofvan sagda, hvilket benäget lemnats mig, har den, hvilken skrifer dessa rader — alldeles personligen obekant som han, liksom nästan hela vår literära värld för öfrigt, är med *Claude Gérard* — ej att tillägga mer än meddelandet af några biografiska data öfver den berömda författarinnan, hvilken i dessa dagar ingått i sitt 70-ede lefnadsår.

Aurora Lovisa Hjort föddes i Karlskrona den 2 september 1821. Hennes föräldrar voro majoren vid flottans konstruktionskår *Georg Leonard Hjort* och dennes maka, född *Fredrika Älf*, båda tillhörande familjer, som fäst sina namn i våra kyrkliga samt lärdomshäfder. Majorskan Hjort var brorsdotter till den lärde latinske skalden, domprosten *Samuel Älf* i Linköping, och hennes båda kusiner voro den unge lofvande, men i tidiga år bortgångne skalden *Erik Älf*, docent vid Lunds universitet, samt fänrik *Adolf Älf*, en af hjältarne från *Svensksund*, den lärde *Gjörwells* fosterson; äfven mer än en af den gamla skånska prestsläkten *Hjort* har gjort sig känd som vitterlekare* — en poetisk ådra har *Claude Gérard* således ärfat från både fäderne- och modernesidan. Efter det familjen efter major *H:s* svärfar, öfverjägmästaren *Älf*, 1835 ärfat egendom *Krusenhof*, belägen i en af *Östergötlands* mest romantiska trakter, omgifven å ena sidan af *Kolmårdens* höga stalper och dystra skogar, å andra sidan af *Bråvikens* vatten, flyttade den dit, och här uppväxte *Aurora Hjort*, äldst af fyra syskon. Hon erhöi af sina högt bildade, literatur och konst varmt hängifna föräldrar den förträffligaste uppfostran, desslikes handledt af församlingens kyrkoherde, den lärde och vittre prost *Mobeck* i *Qvillinge*. Hennes tidigt röjda anlag för författarskap sökte dock modern, som ej ansåg, att en kvinnas namn borde indragas i den offentliga literaturen, att kväfva; detta lyckades väl ej, men häraf kom sig emellertid till ej ringa del *Auroras* skygghet att sätta ut sitt namn under de literära alster, medels hvilka hon beredt sig ett namn inom vår literatur, jämbördigt med *Sophie von Knorrings* och *Anne Charlotte Cajanello's* — sans comparaison för öfrigt i flere fall mellan den svenska literaturens tre snillrikaste författarinnor.

Det lär varit bekantskapen med den spirituella publicisten och kvasi-diplomaten *Gustaf Lallerstedt*, som först införde *Aurora Ljungstedt* i tidningsvärldens följetongsafdelning. Här syntes *Claude Gérard* — denna signatur är vald på grund af författarinnans ungdomliga beundran för en af *Eugen Sue's* ädlaste och bäst tecknade karaktärer i hans roman »*Martin, hittebarnet*» — först i *Aftonbladet*, sedan i *Bore*, så under loppet af ett tialt år i *Nya Dagligt Allehanda*. År 1872 började hennes berättelser utkomma samlade i bokformat. De förnämsta af dessa äro: »*En jägares historier*», »*Psykologiska gåtor*», »*Järningen*», »*Inom natt och år*», »*Onkel Benjamins album*», »*Den försvunne hökaren*» (hennes mest humoristiska berättelse), »*Den svarta kappan*», »*I tomma rymden*».

År 1846 ingick hon äktenskap med d. v. kamreraren, s. m. departementschefen i fångvårdsstyrelsen *Victor Ljungstedt*.

Birger Schöldström.

* En af dessa är n. m. jägmästaren i *Kisa*, *Richard Hjort*, medlem af *Publicistklubben* i *Stockholm*, äfven han känd inom literaturen, ehuru väl ej så ofta nu som för ett 20-tal år sedan. *Cervus'* originella och satiriska penna är synlig i *Norrköpings* tidningar. *Ann. af B. S.*

Spåret.

Jag gick en höstdag vägen fram
och såg mig utan tankar om,
På fältets skyl och skogens rand
och fästets sky, som gick och kom.
Och stundom sänkte sig min blick
mot markens grus till något kryp,
Som, njutande sin lefnadsdröm,
ur lifvets mångfald gaf en typ.
Det hade regnat kort förut,
och vid en lerig fläck jag såg
Ett spår utaf en näpen fot,
som än med vatten bräddfyllt låg
Och speglade ett snöhvitt moln,
som sam i himlens azurfärg.
Kanske en älfva trampat där,
kanske en liten vänlig dvärg.
Jag stannade och såg därpå,
men ej försänkt i grubbleri.
Jag såg, som när man lyssnar gladt
till någon vacker melodi.
Det lilla märket väckte upp
en visas genklang i mitt bröst,
Och hur jag lyssnade därtill,
så glömde jag, att det var höst.
Det sjöng om steg, bevingade,
vid början af ett vandringslopp,
Om muntra små i regnets skur,
som se mot molnen solljust opp.
I sorglöst lätta barnaffjät,
I rena spår i vägens dam,
Hvad ro att lemna tankars tyngd
och följa edra stigar fram!

Amalia Fahlstedt.

Några allvarsord för dagen.

Den helga sömnen, den oskyldiga,
Som löser upp bekymrens hårda knutar,
Hvar lefnadsdags välkomna död, det bad,
Som friskar upp en kropp, af mödan krossad,
Den balsam, som åt själens sår ger lisa,
Naturens egen ro,
Och bästa rätten uppå lifvets bord.»
Macbeth. 2, 2.

Nox et amor vinumque nihil moderabile suadent. (Natt och kärlek och vin, till intet sansadt de råda.)

Dessa ord, som jag en gång såg citerade och med tillhjälp af min franska lyckades öfversätta, hafva i dessa dagar åter kommit mig före. Själ moder, vänder jag mig till andra mödrar. Hafven I en natt farit hem från en bal eller en supé — redan det, med förlof till sägandes, ett nattsöl — så hafven i säkert mött raglande unge män?

Hvarifrån? Hvarthän? Om gränderna och de skumma kamrarna kunde tala, skulle vi sannerligen skrämmas af det verkliga tillståndet i den värld, som vid middagstid ter sig så »comme il faut», så, om icke ren, likväl oantastlig och »hygglig».

I mödrar, som ären lyckliga nog att ha kunnat med Guds hjälp draga fram edra söner till manliga år, tillhållen dem att sofva! Vål hörde jag en gammal fru från Upsala berätta, huru en student för henne klagat öfver, att hans granne var en oförfärdig nattsvirare, som aldrig kom hem, förrän det var långt lidet på natten; och af denna omtanke, som kommer en mor att bekymra sig om andras söner, tog hon på skvallervägen reda på denne unge man. »Han är stjärnkikare,» upplyste städerskan. Sedan har jag fått höra, att han var en af universitetets bästa ämnesvenner, och att han nu gjort sig ett namn. Han hade ett lofligt, ja, höglofligt skäl till hvad hans kamrat kallade nattsvirande, men jag vill fråga eder, I mödrar, om I hafven någon son, som är astronom? Jag tror knappast, någon af er kan svara ja. Er son — edra söner — ha intet skäl att vara ute om nätterna. I hafven säkert med fasa i tankarne följt en ung man på hans dunkla promenader från schweizeriet till platsen för ett mord, därifrån till en af dessa kvinnor, som Carlyle blott kallar »de olyckliga», och åter hem till ett rum, där hans offer låg badande i blod. En sådan stig beträder nog icke er son, men syndens gradationer äro många, och på detta område går man från litet till större, och slutmålet känner blott Gud.

Låten det därför höra till hemmets oefftergiftiga fordringar, att de unga männen hållas hemma! De hafva i regel inga verkliga anledningar att idka nattsöl. Det beror på er, mer än I kunnen tro, att afhålla dem därifrån. Saken förtjänar ansträngningar, ja, depenser till och med, ty dess sviter äro ödesdigra. Låten edra söner i hemmet hafva det så trefligt, så ljust och gladt och angenämt, att de icke dragas till schweizerier och källare! Låten dem se ädelsinnade unga flickor, att de må lära skillnaden mellan dem och de nyssnämnda! Ställen till små fester i hemmet — ty afbrott i hvardagslifvet, fordras emellanåt för hvarje sinne — men, framför allt, lären dem, att ett regelbundet, allvarligt arbete är bästa preservativ mot själens ohelsa! Vänjen dem att anse natten för sömnens tid och nattvak för en abnormitet, ett vanställande lyte, snart sagdt, på deras tid! Äfven det goda har sin teknik, och vanans makt är stor. Man behöfver t. ex. bara se på den unga person, som kommer från landet, huru hon redan klockan 8 börjar blifva kvällsömnig. Om nattsölet än icke skulle hafva andra följder, så har det helt säkert den att förstöra »dagen efter». I bästa fall är det en procentarvexel, dragen på den kommande dagen.

—1—n.

Sen till, att *Idun med Modetidning* finnes hos alla edra bekanta!

Styfdottern.

Skisseradt genmäle till uppsatsen »Styfmödrar» i *Idun* n:r 35.

Den första frun var en liten, finspenslig varelse, stilla och inåtvänd.

Hennes man, grosshandlare Lage, hade, när de gifte sig, inga lysande affärer och Anna icke heller några stora fordringar vare sig på präktig våning eller många tjänare.

De började därför i all enkelhet med tre rum och kök, möblerade efter sparsamhetens hänsyn, men en sparsamhet, som dock ej utslöt den goda smaken, ty en liten fe rörde vid de anspråkslösa sakerna med sitt trollspö, och allt i det lilla hemmet syntes sedan så prydligt och vackert.

Feen var Anna själf, och förtrollningen sträckte sig icke endast till bohag och våning, spöet nådde alla, som kommo inom hennes trollkrets, och dit räknades isynnerhet hennes och grosshandlarens många vänner, hvilka tycktes stämma möte hos de nygifva, som, då Anna hvarken tålde vid eller var road af sällskapslif utomhus, ständigt råkades i sitt eget lilla bo.

Här var tonen glad och flärdlös. Anna var visserligen tyst, men när hon talade, var det i stället så mycket mer i hvad hon sade, och om hon någon gång gaf luft åt sin munterhet, var denna ytterst smittsam.

Serveringen var naturligtvis enkel, men maten väl lagad och alla anordningar smakfulla.

Var den unga frun huslig? Därom voro meningarna delade. Man kunde ej påminna sig att någonsin ha sett henne i hushållsförkläde, och hennes väninnor kunde nästan svärja på, att den lilla hvita handen aldrig varit i beröring med några sotkär. Då måste matlagningen vara jungfruns förtjänst.

Man visste ej riktigt, men grosshandlaren själf påstod, att hans hustru vore ett litet mönster till hustru, ty så väl som hon förstod att använda hushållspengar kunde få.

Det säkra var ock, att de unga tu voro mycket lyckliga och sågo nu, efter ett par års äktenskap, framtiden än ljusare, ty deras kärlek skulle få koncentreras kring en efterlängtd litet varelse.

Hon kom, men moderns lif slocknade.

Hvem skulle nu taga vård om lilla Aida? Till att börja med anförtroddes hon åt en amma, och hennes mors vänner besökte henne ofta. Detta blef dock ej i längden tillräckligt för hennes uppfostran, och innan enkåret var ute, började hennes far se sig om efter en ny mor åt sin lilla dotter.

På en affärsresa gjorde han bekantskap med fröken Maria Sköld. Hon hade ett par små systerdöttrar med sig i kupén, och hennes vänlighet mot dem tilltalade så den unge fadern, att han gaf sig i samspråk med henne.

Det var en mycket behaglig dam om tjuusju år, liflig och underhållande. Till sin begåfning gaf hon intryck att vara öfvervägande praktisk. Grosshandlaren fann snart, att han kunde tala med henne om litet af hvarje, och innan resans slut var hon hans fastmö.

Vid hemkomsten lyckönskades han från när och fjärran. Valet af Maria var det bästa han kunde göra. Det till och med hviskades om, att hon var ganska förmögen, en förtjänst, som han dock ej sökt efter.

Bröllopet firades snart, och Annas vänner kommo öfverens om att alldeles draga sig

tillbaka och öfverlåta Aidas uppfostran helt och hållet åt föräldrarna.

Fru Lage mottog sin lilla dotter på en särdeles gynsam tid, ty den lilla hade knappt börjat framjollra sina första ord, och modersnamnet skulle hon endast lära sig att gifva åt henne.

Aida var ett litet kient barn, mycket mottagligt för intryck af alla slag, och Maria kom därför snart i tillfälle att visa, hvilket inflytande en god, fysisk vård har, ty den lilla Aida utvecklades till en frisk och hurtig flicka.

Det var ett rart barn, en riktig liten ögonfägnad, men ju mer hon växte upp, dess underligare blef hennes lynne. Redan från första stund hade Maria med smärta märkt, att lillan ej gärna gick till henne. Hon klängde sig fast vid sköterskans hals och vände bort sitt lilla hufvud, när den nya modern så vänligt kom och ville smeka henne. Maria hoppades då, att med ombyte af sköterska skulle blygheten upphöra. Men det gick icke så. Aida blef i stället räddare för henne, och det fastän hon endast i nödfall agade henne eller ens gaf en sträng tillrättavisning.

Under årens lopp förändrades hemmet. Grosshandlaren inkomster ökades, och med Marias förmögenhet var det intet skäl att bo så trångt, isynnerhet som flere barn kräde större utrymme.

Herr Lage hade dock så svårt att skiljas från sitt första lilla hem med alla kära minnen, men han kunde ej neka till, att Maria hade rätt, då hon talade för en större våning, hvilken hon ock förbehöll sig att få möblera efter sin smak.

Grosshandlaren kände sig till att börja med främmande under eget tak, men han vande sig snart vid de bekväma stolarna och de öfverallt så ändamålsenliga inrättningarna. Icke så Aida. Hon visste icke, hvar hon skulle känna sig hemma, småsyskonen plågade henne. De voro så tråkiga att leka med, och så gick hon ensam i en vrå till sina dockor eller, sedan hon börjat skolan, till sina böcker.

Fru Lage var road af sällskapslifvet, för så vidt det ej kom i konflikt med hennes plikter i hemmet, ty dem höll hon strängt på. Hon var mycket orolig för barnen, och särskildt smärtade det henne, att Aidas antipati mot henne skulle öfverflyttas på styfsyskonen. Hon anförtrodde sina bekymmer åt sin man, och de voro båda eniga om, att Aida var ett mycket besynnerligt barn.

Hon var nu tretton år, och då fru Lage började misstänka, att hon led af bleksot, skickade hon henne med sin svägerska till en badort. En helt ny omgifning skulle säkert göra henne godt.

Aida var på hemvägen, ty skolan började, och därför måste hon resa före de andra.

Bland passagerarne på ångbåten var en dam, som ofta riktade sina ögon på henne, Till att börja med kände hon sig generad, men sedan retade det henne, och hon tittade igen.

Damen vinkade henne till sig.

»Icke sannt, du heter Aida Lage,» sade hon vänligt.

Aida neg och såg så glad ut, men så slog hon ner sina ögon och frågade förlägen, hur den främmande damen kände henne.

Denna undrade, om Aida aldrig hört omtalas fru Svärd, och så gjorde hon plats bredvid sig på soffan, så att Aida kunde få sitta hos henne, och sedan berättade hon för den

lilla flickan om hennes mor, och om hur hon själf burit Aida till dopet och gifvit henne sitt eget namn, ty en gång hade hon och Aidas mor lofvat hvarandra att kalla upp sina barn, så att fru Svärds lilla flicka fick Annas namn och hennes dotter vännens.

Aida hörde med förtjusning på och flyttade sig allt närmare sin nya tant. Hon kände sig så förtrogen med henne, och innan fru Svärd visste om det, hade ett par barnaarmar tagit henne om lifvet och kramade henne. Hon grät, och Aida grät. »Stackars min lilla flicka, som mistat sin mor,» sade hon ömt och kysste henne på pannan.

»Min mamma är mycket snäll,» svarade Aida häpen och drog sig litet tillbaka. Hon tälde aldrig, att någon gjorde den minsta anmärkning mot hennes styfmor.

Vid ångbåtsbron mottogs hon af sin far. Han blef så glad att återse fru Svärd, som flere år bott på landet och nu, blifven enka, skulle återflytta till sitt barndomshem. De lofvade att helsa på hvarandra. Småflickorna skulle naturligtvis få följa med. Aida var sin mor upp i dagen, därför hade det för fru Svärd varit särdeles angenämt att få henne till resällskap.

Vid hemkomsten tog Aida sin mor om halsen och kysste henne. Hon var så innerligt tacksam mot mamma, som låtit henne få vara borta. Småsyskonen fingo frukt, som hon fört med sig, och hela kvällen lekte hon med dem. Hemmet hade fått ett annat utseende, och Maria begaf sig gladare till hvila än den dag hon kunde minnas. En frivillig ömhetsyttring af detta barn hade hon så länge längtat efter.

Äntligen var kvällen för tant Svärds besök kommen. Aida satt på sin fars knä och hörde dem tala om hennes mor. Fru Svärd torkade ofta bort sina tårar, och herr Lage lät sin hand smekande glida öfver sin dotters kind. Hon kröp närmare intill honom och gömde sitt hufvud vid hans bröst. Så lycklig som i kväll hade hon aldrig varit, och sakta lekte hon med ringarne på hans venstra hand.

Grosshandlarn föll i tankar. Var detta hans lilla kalla, tillbakadragna Aida, som nu så tillitsfullt såg upp emot honom? Han hade hitintills sett henne genom sin hustrus glasögon, nu såg han sin egen Annas dotter, och han gaf henne uttryck af sin länge tillbakahållna ömhet.

Ute i salen gick Maria och sysslade. I sällskapet därinne i salongen passade icke hon. Hitintills hade hon varit befriad från allt umgänge med vännerna, både manliga och kvinnliga, från hennes företrädarinnas tid, men skulle de nu med fru Svärd i spetsen återkomma, skulle hon finna det mycket obehagligt. Hon funderade några ögonblick. Hade hon gjort orätt, då hon ställt sig främmande till allt som rört Anna, ja, i stort och smått slitit bandet med det föregående? Nej, hon kunde ej handlat annorlunda, och dock kände hon sig långt ifrån lugn.

Från och med tant Svärds besök kände Aida, att något märkvärdigt nytt inkommit i familjelifvet, och snart såg hon, att hennes fars ömhet mot henne sårade styfmodern. Hon började bevaka dem, och småsyskonen började kalla henne skvallerbytta och gaf henne antydningar om, att hon ville skaffa dem förargelse och dylikt.

Hon hade läst sagan om askungen och alltid trott, att den elaka styfmodern blott återfanns i sagan, men nu började hon tro på dess verklighet. Ej som hon skulle

få det värre än andra, tvärtom, både mor och tjänare krusade för henne, men denna misstänksamhet var värre än att sitta i askan, och så liten hon var, började hon längta efter prinsen, som skulle befria henne.

I tant Svärds hem trufdes hon bäst, men det mötte alltid många hinder att få komma dit, och dagen efter ett sådant besök var särdeles obehaglig.

Det gick som fru Lage tänkt: med Aidas uppväxt återkommo hennes föräldrars ungdomsvänner, ty de hade sitt stamhåll hos fru Svärd, och i de familjerna hade Aida funnit sällskap, som passade för henne.

I sitt hem blef hon för hvarje år mer främling. Maria och syskonen hade hon icke mycket gemensamt med. Deras intressen togo en annan riktning än hennes. Det var stundom, som förstode de ej ens hvarandras språk. Herr Lage gick mellan tvänne eldar, men han trufdes bäst i det sällskap, där han hade sina ungdomsminnen, och dock var han både med beundran och aktning fäst vid sin Maria.

I längden skulle situationen bli olidlig.

Aida fyllde tjuguet år, och på födelsedagsmiddagen tillkännagaf hon, att nu tänkte hon flyga ur boet.

Maria drog en suck af lättnad, men herr Lages panna mörknade, och han tog sin dotter i enrum för att bedja henne stanna hemma. Hon stod dock fast vid sitt beslut att resa, och ehuru ogärna, måste han gifva sitt bifall.

Vid stationen hade unga och gamla vänner bjudit Aida sitt farväl, och nu voro hennes far och fru Svärd på hemvägen.

Grosshandlaren gick med nedböjdt hufvud och såg tankfull ut. Fru Svärd teg också.

Äntligen sade han nästan för sig själf: »Besynnerligt, sådana präktiga kvinnor båda två och ändå ej kunna finna sig med hvarandra. Kan ni förstå det,» tillade han och vände sig till sin följeslagarinna.

»Ja visst! De saknade sympati.»

»Sympati,» upprepade han eftertänksamt. »Ni menar kanske, att jag ej skulle gjort Maria till mitt barns mor, och dock kan jag försäkra er, att hon aldrig kunnat få en mer uppoffrande och pliktrogen.»

»Det är visst möjligt, men det var ej detta, som Aida i så hög grad behöfde som en mor, hvars begåfning varit besläktad med Annas. Det är med människor som med växterna, hvarje slag behöfver sin jord för att kunna trifvas. Vi gamla,» fortfor hon efter några ögonblicks afbrott, »vi måste lära oss att få aktning för hvarandra, äfven för den, hvilken förefaller oss osympatisk. Men skalden och barnet kunna icke öfvervinna denna känsla, och därför är deras uppförande ofta så oförklarligt. En styfmors uppgift är vanskelig, det medger jag gärna, men lika litet som jag ville till fosterbarn taga ett, hvars föräldrar jag kände, ville jag blifva en mor för det, hvars mors begåfning ej hade mycket gemensamt med min egen, ty jag kunde då en dag midt i andkullen återfinna den 'grymme elling', och den upptäckten skulle säkert störa både friden i mitt bröst och harmonien i hemmet.»

Fru Svärd tystnade. De hade kommit till hennes port, och hon tog afsked af herr Lage, som dyster fortsatte framåt gatan. Säkert, så tänkte han, hade Aida mängen gång känt det så, som vore hon äfven hans styfdotter.

Amanda Leffler.

»Stämmingsmänniskor».

Af A v e.

Hvem känner icke en eller flere personer, som blifva kallade eller själfva kalla sig »stämmingsmänniskor»? Hvem har icke någon gång fått en glädjestund grumlad eller hoppet om ett själsuppsviggande nöje bortblåst af sådana aprilväder i människogestalt?

Visserligen är hvarje Adams son och dotter i viss mening en stämmingsmänniska, ty alla äro vi mer eller mindre känsliga för naturens inflytande, för lifvets skiftande tilldragelser och för den andliga atmosfär, i hvilken vi lefva, eller med hvilken vi, under olika tider, komma i beröring. Men det är en himmelsvid skillnad på *välstämda* och — *ostämmda* själar; det är dock alltid de sistnämnda, som söka försköna sig med benämningen stämmingsmänniskor.

En välstämd själ kan till dömes känna sig djupt vemodig vid anblicken af en ständigt regndiger himmel, vid åsynen af mänskligt elände och mänsklig dårskap, äfven om dessa saker ej direkt inverka på hennes lefnadsförhållanden och förhoppningar; men en sådan själ gör sig alltid själf reda för orsaken till den vemodiga ton, som dallrar öfver själens strängar, och hennes vårdade andliga musiksinne förhindrar henne från att bli disharmonisk i sitt uppförande bland sina medmänniskor.

Och alla ega vi ett fint andligt musiksinne, känsligt, icke blott för hvad det yttre örat hör, allt ifrån stormens brus, åskans rullande, fågelns kvitter och människoröstens underbara skiftningar vid tal och sång, utan äfven känsligt för allt, som uppfattas af våra öfriga yttre sinnen.

Det är ett underbart musiksinne detta, öfver hvilket vår ande råder, och det är ett icke mindre underbart strängaspel, som står till dess förfogande. Men det gäller dock att få detta senare väl stämdt. Och det kan ske af honom, som danat detsamma, och som äfven gifvit hvar och en af oss en säker stämnyckel — samvetet.

Det är just samvetet, som hindra rden rättstämda människosjälen från att blifva disharmonisk.

Men om vi något närmare se på de så kallade stämmingsmänniskorna, skola vi finna, att de i en betänklig grad låtit stämnyckeln rosta, så att hela det underbara strängaspelet blifvit förstämdt, eller för att tala utan bilder, människan har vant sig vid att handla, utan att lyssna till samvetsrösten, och följden har blifvit, att hennes handlingar äro lika oberäknliga som hänsynslösa.

En sådan människa *vill* aldrig för sig själf eller andra klargöra orsaken till sina ständigt skiftande känslöstämningar, ty hon har ett dunkelt medvetande om, att, ifall hon det gjorde, skulle hon komma att blygas för den massa erbarmligheter, som hon inrymt i sin själ. Den fullfjädrade stämmingsmänniskan är nämligen lika egenkär, som hon är själfvisk och samvetlös i sådant, som hon benämner småsaker.

Det är en fridag. Husmodern har sörijt för, att hemmet har en viss festlig prägel, husfadern skall, då han kommer från arbetet, mötas af hemtrefnad, glädje och frid. Barnen vänta med oro, ty de ha fått löfte, att han skall följa med dem och mamma på besök hos farbror Karl. Se, där kommer pappa långt nere på gatan. — Han ser de små

händerna vifta genom det öppna fönstret, och han viftar en munter helsning tillbaka.

Äck så lyckligt, pappa är i godt lynne! — Nu bara *mycket* snälla vid bordet, så — Men redan pappas hårda tag i dörren säger hustrun, att en misstämning hastigt har inträdd, och hans rynkade ögonbryn jaga bort hennes leende, då hon ber honom komma till bordet.

Hon säger till sig själf, att hon ej bör bry sig om mannens dystra blick; hundrade, ja, tusende gånger har hon ju förut varit, utan allt skäl, kvald af den häftigaste ångest och fruktan för, att något fasansfullt händt, emedan mannen själf sett ut som en förkroppsligad olycka.

Hon försöker att småle vid tanken på, hur hon en gång varit nära att brista i gråt af ångest, för att han fått dödsbud från hennes föräldrahem. Och så var det ju blott en missträkning: den ökände slarfvern, unge Björk, bar nämligen en likadan kostym som hennes ansedde man.

Hon försöker tänka på sitt löjliga misstag, den dagen då hon trodde, att de plötsligt blifvit ruinerade. Och så nekade han ju blott att betala räkningen för sina löskragar, af det skäl att han genast fick afsmak för det dussin, som han dagen förut utvalt.

Hon sökte intala sig, att han nu möjligen mött konsul Frank, som han — af outhärdliga skäl — ej kan tåla. Eller kanske det är en liktorn, som värker nu igen, liksom i förgår då husfadern slängde lille Gustaf bort från bordet? Hon tänkte på de många, många andra tillfällen, då mannens misstämning gjort henne halft sjuk af ångslan för, att någon sorg eller olycka drabbat honom och henne.

Men det hjälper henne lika så litet i dag som eljes att söka betvinga sin ångest, då hon ser mannens olycksbådande ansikte.

Hon försökte ej numera att få veta orsaken till hans dåliga lynne, ty hon vet af erfarenhet, att en fråga kunde föranleda ett häftigt utbrott eller ett giftigt svar, och att han, ifall orsaken till misstämningen verkligen var en obetydlighet, ej skulle tillstå detta.

De matbitar, hon försöker att svälja, hota att kväfva henne; barnen, smittade af moderns tysta ångest, sitta bleka och stumma, utan att våga se på fadern; Ella tappar skeden i golfvet, och så urladdar sig molnet . . .

En half timme senare öppnade mannen dörren till sin familjs arbetsrum och frågade med glädlig röst, om de ej vore färdiga; han hade tillsagt om en hyrvagn, de skulle åka ut till farbror Karls villa; var han icke snäll?

Jo — jo, på minuten skulle de alla vara i ordning!

Med en innerlig önskan, att mannens ljusa stämning måtte räcka, tills barnen uppnådde deras efterlängta mål, farbrors vackra trädgård, rustade hustrun barnen och sig själf för den beramade lustfärden. Och under hela vägen vakade hon ängsligt öfver, att ingenting från barnens eller hennes sida skulle inverka störande på stämningens gång, som nu satt småsjudande midt emot henne i vagnen med det minsta barnet på sitt knä.

Men öfver himlens skyar, öfver vägens vattenpussar, öfver mötande promenerande, öfver andras skällande hundar, förskrämda, bråkande får eller grymtande grisar hade hon ju lika litet makt, som hon hade öfver tusen andra saker, hvilka i en blink kunde framkalla ett skärande missljud från det ostämnda, vanvårdade strängaspelet imakenssjäl.

Midt i en munter barnvisa tystnade mannen.

»Kan du tänka dig, Alma, att greffen — min blifvande kamrat på kontoret — kallade mig *ni*, då jag för en stund sedan talade med honom i vår trappa — —»

»Åh!»

»Jo, du, vi talade ett ögonblick med hvarandra; han försökte att vara nedlåtande — Ja, berättade jag dig inte detta, eller hindrade Ellas dåliga bordsskick oss från hvarje förnuftigt samtal?»

»Du hade just börjat,» ljög hustrun, hjärteglad öfver att — ingen värre olycka inträffat.

Så har hon ängslats, vaktat och ljugit dag efter dag, år efter år, under hela sitt äktenskap. Och hon skall sannolikt fortsätta därmed under hela deras återstående samlif, ty hennes samvete är dödt, liksom hans, mannens med det vanvårdade andliga musiksinnets och det därtill hörande osynliga strängaspelet.

Hennes söner skola troligen blifva stämningens människor af samma art som fadern, icke till följd af någon ärftlighetslag, utan genom att insupa hans själfviskhet, hvilken skaffar honom en massa fördelar i hemmet och ett slags öfvertag öfver en hel del — beskedligt folk.

Hennes döttrar skola kanske, liksom deras mor, gifva sig med unge män, hvilka kunde blifva rätt stämnda, om de ej af hustrurna jämt få hyenden lagda just under sina sämsta böjelser och ovanor. Men tillbakagäendets lag visar icke sällan sina verkningar äfven inom familjelifvet, så att sönerna af en dylik stämningens människa bli ännu oefterrättligare än fadern.

Och döttrarna till en sådan mor, som af oförstånd och samvetslöhet låtit mannen förvildas, skola troligen fortsätta hennes gärning, att pjollra, kryssa och ljuga, i den naiva föreställning, att de äro ofantligt plikt-trogna hustrur, som lefva för att »bortstryka hvarje moln från makens panna».

Stundom händer det dock, att döttrar från hem, hvarest en stämningens människa förödt lifsglädjen och hemtrefnaden, liksom bryta tillbakagäendets lag genom en kraftutveckling, hvilken vanligen yttrar sig i djup ringaktning för deras egen make, ifall hustrun hos honom skulle upptäcka något andligt släktskap med sin egen svaga, undfallande moder eller fader. I ett sådant hem får man då vanligen se, hur den unga, kraftfulla kvinnan utvecklar sig till en oefterrättlig stämningens människa, lik sin far eller mor, medan hennes make allt mer och mer öfvertager den pjollrande, molnbortstrykande partens roll.

Det är djupt upprörande att se hustru och barn lida och — andligen dö under samlifnaden med en själfvisk, nyckfull och oefterrättlig man. Det är upprörande att se dessa rädda, rådvilla blickar; dessa rörelser, påminnande om vettskrämda djur, när han, stämningens människan, inträder i familjekretsen.

Man anar — om man ej *vet* det — att denne man är, på sitt sätt, mera redlös än sitt lilla förskrämda barn, ty han kan, hvilket ögonblick som helst, hemfalla åt råkhetens och brutalitetens dämoner och då säga eller göra saker, hvilka han sedan i tysthet ångrar, och vid minnet af hvilka hans själstillstånd än ytterligare förvärras.

Men om det kan djupt uppröra hjärtat att se en man hemfallen åt misstämningens hemskt gycklande andar och lemnad utan hjälp af henne, som är hans rätta, hans enda jordiska hjälparinna, så är det däremot rent af harm-

ligt och ömkligt tillika att se, huruledes nyckfulla (det vanliga namnet på kvinnliga stämningens människor) hustrur tillåtas att drifva sitt ofog med man, barn och öfrig omgifning.

Ja, det är *harmligt*, ty prata och skrifva om likställighet hur mycket man vill, så är dock mannen den, som skall vara familjens *hufvud*, den stödande och styrkande kraften, regenten *med råds råde* och vaktaren öfver lag och rätt i sitt lilla konstitutionela konungarrike.

Och liksom det är hustruns oafvisliga plikt att väcka maken till insikt af nödvändigheten att få sitt eget sinne i makt, att få sin själs försummade strängaspelet väl stämmt, lika oafvislig är mannens plikt att med fast hand tygla och leda hustruns sinne, när han märker, att hon ej har dessa tyglar i sin egen hand.

Det är ömkligt att se en man fejt smyga sig undan, just då han märker hustrun stå i fara att öfverlemnas sin själ och kropp åt mörka dämoner; han är den starke, han behöfver ej frukta för de svåraste yttringarna af detta mänskliga elände. Må ingen mena — eller skrymtaktigt säga — att råhet och brutalitet ej *kunna* förekomma i så kallade bildade hem; man skall lefva likt snäckan för att tro på en sådan mening. Brutala och råa äro de män och kvinnor, som gifva en misstämning luft mot oskyldiga personer eller döda föremål och i dylika stunder ej veta, hvad deras tungor säga.

Samvetslös och rå i hjärtegrunden är hvarje människa, som, utan ett ord till afbön, gång efter gång låter sin omgifning lida af sitt otyglade lynne för att, sedan utbrottet däraf är förbi, med själfviskt välbehag emottaga hvarje offer, som denna omgifning bringar denna kvinnliga eller manliga däre.

Därför? — Ja, hur mången stämningens människa slutar ej med ett rent af förmörkadt förstånd? Och månen icke det faktum, att vansinne och själfmord är för år tilltaga bland oss, just har sin rot däri, att ett så stort antal af vår ungdom går ut i lifvet med utbildade anlag till att bli stämningens människor?

Må vi blott komma ihåg, att kunskapstillagnan i och för sig ej stämmer själ och hjärta harmoniskt, utan tvärtom uppblåser mångt sinne, när kunskapen ej begagnas som medel för att fostra människor till karaktär, i enlighet med skaparens tanke och vilja med hvarje människobarn.

Ingen skola i världen kan *ensam* både uppfostra och undervisa; men tack vare begrepps-förvirringen och förvexlingen af ord, just i fråga om kunskap och uppfostran, svika så otaligt många hem plikten att fostra barnasjälur. Däraf följer, att vi nu få se så stort antal oefterrättliga stämningens människor drifva sitt ofog både i det enskilda och offentliga lifvet.

Dressyr, konvensans och disciplin äro de tyglar, som hindra den unge mannen och den unga kvinnan från att gifva sitt lynne fritt lopp ute i världen. Det är ofta blott vederbörande ungdoms närmaste omgifning, som vet, att en redlös själ bor i den korrekta sällskapsmänniskan, eller att denna yngling och jungfru med *mogenhetsbetyget* i fickan äro att likna vid lätta skyar, drifvande för hvarje vind.

Detta förklarar det sakförhållande, att mången ung man och kvinna, »som skött sig bra» på underordnade platser samt varit älskvärda mot personer, hvilkas goda omdöme de önskat vinna, framträda som fullfjädrade stämningens människor i samma stund, som de

komma att intaga en befällande ställning öfver flere eller färre medmänniskor.

Tygeln är borta, den ouppfostrade människan är då lika oberäknelig i sin framfart som en farkost utan styre ute på stormigt haf.

Är det då underligt, om en sådan redlös själ slutligen går under i lifvets bränningar?

Öfverordnade kunna låta bedraga sig af sina underlydandes foglighet; umgängeskretsen kan möjligen taga den korrekta sällskaps-tonen hos ynglingen och flickan för liktydig med en välstämd själ; men den trolofnings-tid skall vara bra kort, och kontrahenterna måste sällan ha träffats i rent hvardagslag, om anlagen för omotiverade misstämningar ej skola tydligt nog framskynta, om de finnas hos någon af dem.

De allra flesta fästmör eller fästmän, som bundit sig vid en dylik ostämd själ, märka nogsammt de sorgliga anlagen, men lugna sig med det vanliga talesättet: »Det går bort, då man blir gift.»

Detta talesätt tages vanligen ytligt och löst samt blir följaktligen tomt. Men rätt uppfattadt innebär det ett löfte och en förvisning om den uppfostrande makt, som finnes i ett kristligt äktenskap, där den ene stöder, leder, styrker och hjälper den andre, utan allt rätthafveri.

Men för att ett dylikt uppfostringsverk, det må nu afse mannen eller hustrun, skall kunna lyckas, gäller det först och främst, att den uppfostrande parten har fått sin egen själ rätt stämd af honom, som danat hvarje människas väsen till att stå i samklang med sin skapare.

Detta måste på fullaste allvar bli målet för all uppfostran, om vi skola hoppas att rädda vår ungdom från det förfärliga ödet att utbildas till redlösa stämningmänniskor, prisgifna åt lifvets hemskaste dämoner: förtvifan och vansinne.

Annå några ord om drottning Margherita.

När jag fann sista numret af Idun prydt med drottningens af Italien porträtt, kom jag så lifligt ihåg henne själf, sådan jag såg henne ett par gånger i fjor nere i Rom.

Första gången var det i bild, hon visade sig för mig. I en af senatens salar hängde deras majestäters porträtter, två stora dukar, dem jag för öfrigt påminde mig ha sett på världsutställningen i Paris 1878, där de intogo hedersplatserna i Italiens utställning.

På detta porträtt visade sig drottningen i fulla glansen af sin ungdom och skönhet — som det heter. — Ung, ståtlig, vackert växt, klädd i silfverbrokad, guld och juveler, en prydnad för tronen bredvid den lille oansenlige, allvarsamme kung Umberto med de rynkade ögonbrynen och de skräckinjagande, väldiga mustascherna.

Sedan såg jag henne vid ett besök i Monteverdis atelier vjd Piazza Indipendenza. Den ansedde skulptören hade allegoriserat henne som Italia, en förtjusande bild, enkel och stor i hållning och i uttrycket lika mycken höghet, fri från all uppstyling, som mjukt behag och elegans. Ansiktet var ej precis realistiskt porträttligt, men likväl så likt i det stora hela, att man ej kunde misstaga sig på hvem Italia var.

Vid riksdagens öppnande en solig december-

dag såg jag en skynt af henne, då hon åkte upp i en vagn af guld och glas för att dekorera tronen. Och ett par dagar senare kom hon åkande — mindre ostentativt — på Monte Pincio under promenadtimmen. Konungen körde, drottningen satt bredvid honom och hjälpte honom att helsa sina trogne undersåtar eller lät oss säga medborgare, ty kung Umberto har själf sagt, att han ingenting annat är än den främste ämbetsmannen bland ett fritt folk. Kungen satt, allvarsam som vanligt, med bart hufvud, hatten i handen, de hvita mustascherna yfvigare än någonsin, ögonen rullande omkring, så att en hvar af de helsande skulle få en liten blick, men likväl ingen bli öfverkörd. Drottningen åter log och såg glad och vänlig ut. Skönheten var ej densamma som på porträttet i senaten, men blickens och leendets älsklighet hade åren ej tagit ifrån henne, ej heller elegansen i sätt och i klädsel. Drottning Margherita är ju berömd, äfven för att hon klar sig bättre än någon annan af jordens kvinnor.

På Teatro Dramatico — där man för öfrigt gaf endast operor på den tiden — kom hon in, då uvertyren var i full gång. Orkestern tystnade ögonblickligen och stämde så upp någon slags folksång. Publikerna reste sig, och så smattrade en applåd, så liflig och ihållande, att själfva Eleonora Duse — Italiens Sarah Bernhardt — kunde varit belåten med den. Drottningen smålog åt den glada välkomsthelsing, viftade med sin näsduk och satte sig. Och så började orkestern uvertyren om igen från början.

Drottningen synes ofta på teatern. I fjor vintras blef ett lustspel efter första föreställningen förbjudet såsom omoraliskt. Oppositionstidningarna skyndade ögonblickligen att framhålla, att drottning Margherita hade bevisat premiären till slutet och syn- och hörbarligen haft mycket roligt åt stycket.

För öfrigt är hon oppositionens gunstling lika mycket som de lojales. Crispis stora motparti höll henne räkning därför, att hon alltid bemötte honom med så pass stor köld, som det gick an för drottningen gent emot det fria folkets näst främste ämbetsman, och äfven därför att hon i det längsta vägrade att mottaga signora Crispi på hofvet — Crispis äktenskapliga förhållanden ha varit litet trassliga. Men Crispis vänner kunde ej annat än hålla henne räkning för, att hon ej försökte intrigera emot honom. Lojal liksom konungen.

Lojal äfven i fråga om religionen. Många anse henne bigott och tro, att hon ej skulle önska något lifvigare än att sluta fred med påfven och kunna fara och helsa på fången i Vatikanen. Men en dylik visit tillåter ej politiken. Nu få deras majestäter nöja sig med att från Kvirinalens fönster blicka öfver staden bort till Vatikanen, som reser sig, grå och förnäm, bredvid Peterskyrkans blåa jättekupol.

Kung Umberto är populär, därför att han är så orädd — en man i hvarje tum — och därför att han aldrig sökt maka åt lagen, som bestämmer hans ställning och hans makt. Drottning Margherita blef folkets afgud, därför att hon var italienska och vacker och oemotståndlig — därför att folket kunnat, att hon aldrig behöft förstå sig, då hon närmast sig sina medborgare. Monteverdi gaf folkets känslor ett vackert uttryck, då han gaf hennes drag åt sin »Italia».

G—g N.

När jag skall dö.

Svar till Daniel Fallström.

Med anledning af hans poem i n:r 56.

När jag skall dö, jag bedja vill,
Att blott en enda af de små,
Som här jag sökt att göra godt,
Må tacksam vid min dödsbädd stå.

Hvad jag i lifvet ljufvast fann
Var hjärtats inre, stilla frid;
All jordisk kärlek tärde blott
Och skänkte oro, kval och strid.

Ack, lif och död är' mer än dikt;
Ej tror du, som du sjöng det nyss,
Att dödsminuten får sin helgd
Igenom oren kvinnokyss?

Märk, skaldens gåfva är af Gud,
För ädla syften fick du den.
Betänk, att hvarje orent ljud
Liksom ett eko går igen.

Förr'n du skall dö, så bed om syn
På mänskoandens ideal —
Det finns ej här, sök i det land,
Där lifvets källa brusar sval.

Och i den källan släck din törst,
Så skall din ande spänstig bli,
Och du skall dikta verkligt skönt
Förutan all disharmoni.

Homo Sum.

Kvartalsprenumeranterna

torde ofördröjligen förnya prenumerationen å Idun jämte Iduns Modetidning, på det de ej må riskera att gå miste om ett eller annat af de första numren i kvartalet, hvilket lätt kan ske, ifall prenumerationen uppskjutes.

Vidare vilja vi bedja våra ärade läsarinor hafva godheten att till dem af sina bekanta, som varit bortresta under sommaren och såhunda ej kunnat prenumerera på julikvartalet, meddela, att detta ännu kan erhållas komplett.

Hon har icke glömt det.

Holländsk skiss af J. C. de Dos.

Öfvers. för Idun.

Jublande, skattande, sprungo de öfver dyngarna, de adertonåriga flickorna och ynglingarne. Barnskorna hade de vuxit ur, men lifvets allvar hade ännu ej mött dem. Ej längre knoppar, ej heller ännu blommor, jagade de i språng, under lek och löjen, med spänstiga steg, med strålände ögon och kinder, öfver de Katwykschska dynerna.

Harmoniskt sammansmälte de olika rösterna till en ungdomlig sång, full af friskhet och kraft, som skallande klingade öfver de glödande sandvågorna, hvilka af harm att ej längre vara så fria som havets böljor förtogo dessa utsikten till stad och by.

Solen strålade ned på de ströfvande.
Vinden suckade af kärlek.

* * *

Tvänne kommo efter de andra. En »han» och en »hon».

Hade de med afsikt skilt sig från de öfriga? O, nej!...

Uppsökte de hvarandra? Hvem vet!... Älskade de hvarandra? Måhända! De talade föga, tänkte ej mycket. Båda förnummo en frammande känsla, som de ej förstodo. Då deras ögon möttes, rodnade hon, han blef blek...

De kände hvarandra först sedan få dagar, dock tycktes det dem vara mycket längre. De gingo sida vid sida, men gäfvö hvarandra icke armen.

»I morgon lemna jag staden och landet,» sade han efter en paus.

»Det vet jag,» svarade hon sakta.
Åter tego de.

»I morgon tar jag mig plats,» sade hon.

»Det vet jag,» svarade han.

De tego och suckade omvexlande.

* * *

Vid denna samma strand — många stormar draga öfver den evigt unge gudens panna, som vi kalla jord; havets vågor äro hans hår, floderna hans fingrar, sjöarne hans ögon, bergen dana hans ben, i hans inelfvor finnas kostliga stenar, ur hvarje por i hans jättehud uppstiga underverk, med hvilka han söker locka sin älskade, den sköna Luna, att gifva honom en enda kyss, medan hon sväfvor med honom genom världsrymden och egnar honom en kärlek utan lidelse — vid denna samma strand sluta de sig till sina kamrater.

Väl skämtade och skrattade de med, dock ej så högljudt. Väl talade de, men ej så mycket. Det drog ut så länge, tills den stora sollyktan togs ned och doppades i havet för att rengöras till följande dag, och himlahalvfvet små nattlampor vordo tända.

Sällskapet gick par om par, sjungande, hemåt.

Hon och han voro åter — tillfälligtvis? — de sista.

* * *

Hennes arm låg nu i hans, han lutade sin skuldra mot hennes. Medan de gingo där fram efter takten af den framför dem tonande sången, sade han med klappande hjärta:

»Jag var så tyst i dag, då allt påminde mig om min förlorade lycka. Jag älskade en flicka, hon älskade mig. Jag svor henne trohet... hon bröt sin ed.»

Efter en stund sade hon bäfvande, med dämpad stämma:

»Jag älskade en ung man, han älskade mig. Jag svor honom trohet — han bröt sin ed.»

Efter en lång tystnad sade han:

»Jag är ensam i världen. Mitt hjärta trångtar efter kärlek. I morgon reser jag allena till Indien, jag, som hade hoppats att kunna begifva mig dit med en kär, liten hustru.»

Därefter sade hon, och hennes röst skalfde:

»Jag lefver hos min styfemor, som ej kan

lida mig. Lifvet skulle bli mig outhärdligt. Jag hoppades att vid en älskande makes sida få sträfva att skapa honom och mig ett hem, fyllt af solljus och poesi. Nu går jag i tjänst hos främlingar.»

De lutade sig så innerligt till hvarandra, som om deras hjärtan ville växa samman. I djupa tankar vandrade de öfver dynens sandslätt. Tystnad omgaf dem.

Han bröt den.

»Till en början, sedan min älskade tagits ifrån mig, trodde jag ej, att jag skulle kunna uthärda lifvet. Nu, aftonen före min resa» — hans stämma stockade sig i strupen — »nu, när det är för sent, ack, oåterkalleligen för sent, tror jag mig ha funnit... hvad jag sökte.»

Han hörde, hur hon sökte undertrycka en snyftning, och de stannade. Månen blickade fram mellan molnen. Hvad frågade han efter månen? Han såg-in i två ögon, fulla af tårar. Han kände hennes andedräkt smeka sin kind. Han anade, att en själ smäktade efter kärlek... Han kysste henne... Hon hejdade honom ej.

* * *

Då de kommo till hennes hem — ack, allt för snabbt! — sade han hastigt: »I morgon måste jag resa. Men jag kommer mycket snart tillbaka. Glöm det ej.»

Hon sänkte sin blick djupt i hans, tryckte med sina spåda fingrar hårdt hans hand och hviskade:

»Jag skall icke glömma det.»

* * *

Nära tio år ha flytt hän.

Det var marknad. Skämtande, jublande drogo gammal och ung, fattig och rik genom Haags salustånd. Förojnelsen tog sig uttryck i banala visor, i fadt sladder. I det nittonde århundradet är glädjens hosianna ett hedniskt larm af pipor, trianglar och trummor. Allt hvad upptänkas kan af smaklöshet och färgpräl måste tagas till lockmedel för att vinna mängden.

Molnhöljd skådade himmelen ned på förvildningen.

Han, tio år äldre, återkommen till sitt fädernesland, flydde det allmänna larmet och sökte ensamheten i den evigt sköna »Bosch».

Våren var ifrigt i färd med att smycka de kala stammarne och grenarne med nya blad.

En gestalt kommer honom till mötes under träden.

Han ser... bleknar... igenkänner henne.

Äfven hon igenkänner honom.

Sakta trycker hon den henne räckta handen.

De långa, blonda lockarne pryda henne ej mer, utan kröna, uppfästa, det af tankar böjda hufvudet. Ögonen glänsa mattare. Kindernas friska färg är blekt.

»Känner ni igen mig?» frågade han.

Hon log trött.

»Hur lefver världen med eder?»

Hon rycker på axlarna och frågar:

»Inte sannt, ni är ju gift?»

»Ja, sedan åtta år.»

»Mår er fru bra?»

»Åh, utmärkt!»

»Och... barn?»

»Tre präktiga små. Jag väntar just min hustru och mina barn, som varit på ett besök utåt landet. Jag känner mig så ensam.»

»Det kan jag förstå.»

»Hvad har ni nu för er?»

»Jag är ännu alltjämt främmandes tjänare.»

Plötsligt frågar han oförberedt, leende åt sitt infall:

»Säg, minns ni möjligen ännu... vår aftonpromenad på de Katwyschska dynerna?»

En skugga drog öfver hennes ansikte, en tår glänste; hon arbetade att undertrycka ett förtviflans skri, när hon till afsked svarade:

»Jag har icke glömt det!»

Smånotiser från kvinnovärlden.

Svensk slöjd i Amerika. Staden San José har besökts af miss Selma Söderberg från San Fransisco. Hon skulle söka att bland amerikaner väcka intresse för den svenska handslöjden och dess metod som allmänt läroämne samt med det samma se, huru vida upprättandet af en svensk privatskola skulle kunna uppmuntras. Fröken Söderberg rönt mycket tillmötesgående. Metoden har redan införts i flere af österns skolor, vittnande om svenskarnes öfverlägsenhet i denna bildningsgren, yttrar en brefskrifvare till en svensk-amerikansk tidning.

Line Luplan †. En af kvinnosakens varmaste förkämpar, fru pastorskan Line Luplan, afled den 11 dennes på diakonisstiftelsen i Köpenhamn.

Fru Luplan har spelat en betydande roll i de senare årens danska kvinnosaksagitation. Fastän hon var en äldre kvinna, kämpade hon med ungdomlig ifver för sin sak både i tal och skrift.

Särskildt var hon intresserad för frågan om kvinnors rösträtt. Alla de eftergifter, som så småningom gjordes åt kvinnosaken, voro för henne små och betydelselösa, så länge kvinnan ej i rösträttsfrågan var likställd med mannen. Det var också på fru Luplans initiativ den danska kvinnorösträttsföreningen kom till stånd.

Svensk kvinlig läkare i Amerika. Fröken Hanna Kindbom, dotter till stadsfiskalen J. P. Kindbom i Kalmar, genomgick under åren 1889 och 1890 dels å lasarettet i Kalmar, dels å Sababatsbergs sjukhus och Karolinska institutet i Stockholm föreskrifna kurser i anatomi och kirurgi för fältskärsexamen, men var för ung (18 år) för att få taga densamma. Hon afreste för den skull den 20 oktober förlidet år till Amerika. Sedan hon därstädes bosatt sig i Campello, en förstad till Brookton, nära Boston, har hon för någon tid sedan af myndigheterna därstädes, efter företeende af sina betyg, fått tillåtelse att vara praktiserande läkare med rättighet att utfärda dödsattester och att bära titel doktor.

Teater och musik.

Kungl. operan. De trenne Arnoldsons-föreställningarna hafva nu gått af stapeln. Vid den första och tredje uppfördes »Mignon», vid den andra »Traviata». Både som Mignon och Violetta hade fru Arnoldson-Fischhof tillfälle lägga i dagen sina ovanligt framstående egenskaper som dramatisk sångerska, hvarjämte hon i konsten att använda en i sig själf ej stor röst, så att den på samma gång förmår göra sig fullt gällande och hörbar i den största operasalong och dock bibehålla sitt välljud, framstår som ett efterföljansvärdt exempel för de allra flesta sångerskor. Vi kunna nu mycket väl förstå, att hennes röst verkligen kan räcka till för utlandets ofantligt mycket större operasalonger. Hennes sångmetod med den regelbundnaste, nästan omärkbare andhemtning är ock den förträffligaste man kan lära känna. I koloraturen besegrar fru A. likaledes alla svårigheter. Drillarne flyta med en lätthet och afrundning, som ej lemna något öfrigt att önska. Då härtill kommer, dels att hennes stämma är alltigenom sympatisk och välljudande samt textuttalet det tydligaste man kan önska, dels ock att hon förfogar öfver ungdom och skönhet, är det ingalunda underligt, att hennes framgång öfverallt är gifven, och att hon för närvarande räknas som den kanske mest lofvande stjärnan på sångkonstens himmel. En god del af hennes styrka ligger dock i hennes ovanliga förmåga att i dramatiskt hänseende gifva lif åt de karaktärer, hon har att framställa. I detta afseende står hon säkerligen öfver de flesta.

Att fru Arnoldson-Fischhof vid dessa föreställningar skördat bifall och blommor i oändlighet,

**L. Westerbergs
Smultron-Tvål**

rekommenderas för sin angenäma och naturliga smultronluk och sina utsökta ingredienser såsom en den finaste toilette-tvål; rekommenderas särskildt för den finare toiletten. Tillverkas endast hos

L. Westerbergs Tekniska Fabrik, Gefle
Filial: Österlånggatan Nr 28, Stockholm.
Finnes i hvarje väl sorterad speceri- och parfymhandel.

behöfva vi väl knappast framhålla. Det faller af sig själf. I båda operorna har hon ock på ett synnerligen förtjänstfullt sätt bistått af sina medspelare; i »Mignon» särskildt af fröken *Karlsohn* samt hrr *Ödmann* och *Nygren*, af hvilka båda den förstnämndes härliga stämman tyckes klinga bättre än någonsin; samt i »Traviata» likaledes af hrr *Ödmann* och *Lundqvist*. — Orkestern under *direktör Nordquists* egen ledning har likaledes stor heder af dessa föreställningar.

Att alla, som nu haft tillfälle få njuta af fru A.-F:s nobla och tilltalande sång, lifligt önska henne välkommen åter, är gifvet, Vi instämna däri ock af hjärtat.

K. Dramatiska teatern, som under såväl förra som innevarande vecka nästan hvarje afton för fulla och goda hus gifvit Blumenthals roliga »Dubbelspel», är redan färdig med ännu ett nytt program — »En varning» och »Stulen lycka» —, som gifves första gången i afton.

Vasateatern, å hvilken fortfarande lustspelet »Adam och Eva» utöfvar god dragningskraft, har under inöfning »Den sköna Helena» i Frans Hedbergs bearbetning, sådan den gafs å Dramatiska teatern 1866. Helenas roll kommer att utföras af fröken Gerda Grönberg.

Vid pensionen.

Skildringar för Idun

af

Channáh.

(Forts.)

De korta stunder hon sof, drömde hon om honom, de ljufvaste namn och kärleksfullaste ord gaf hon honom — och så kom uppvaknandet med all sin bitterhet. Han var icke där, allt hade varit en villa, den stackars sångaren var bunden vid sin plats, han kunde ej komma till sitt kämpande barn.

»Bara jag kommer upp, reser jag genast, det är orätt att vara så långt skilda, det kunde ju hända honom något illa, medan jag är borta.»

»Förrän det blir varmt, får ni icke resa,» sade doktorn, — »det vore döden,» sade han sakta till oss.

Det var fåfängt, — hon kom upp, och hvarje tanke vände sig kring hemresan. Hon bönföll doktorn, madame och oss alla. All den brådskande oro, som den svårt sjuka lägger i dagen, framträdde allt mera hos henne, rädslan att icke hinna, medan tid är.

Och så skulle hon då resa. Tåget skulle gå tidigt på morgonen. Vi voro alla uppe för att bjuda farväl åt vår sängfågel. Vi kände alla tydligt, att det gällde för lifvet, att en kort, men ren lefnadsdag led mot sin afton, och därför var afskedet så tungt och så allvarligt. Vagnen körde fram. Nu hördes furstinnan Sonjas steg i trappan, hon kom in i resdräkt med en lätt resväska i handen och sade så lugnt, som om det varit den enklaste sak i världen:

»Nå Marina lilla, är du färdig nu, så kunna vi följas åt.»

»Sonja, skall du... för min skull...» rösten kvädes af tårar. Marina kastade sig i Sonjas armar och lutade hufvudet mot hennes bröst.

»Ämnar ni följa med till Italien?» utbrast fröken von Rathen. »Det må jag säga var uppoffrande, både kostnad och besvär.»

Sonjas ögon sköto blixtrar.

»Tala icke om en sådan bagatell! Om vi skulle gå hela vägen eller rida på strutsar, då skulle det vara besvärligt och uppoffrande, men att åka b-kvämt i en kupé och sova hvar natt på hotell, däri finnes ingenting märkvärdigt.»

Så lutade hon sig ned till Marina, och jag hörde henne sakta hviska:

»Min egen älskling, trodde du jag skulle låta dig fara ensam ut bland is och snö,» — och hon smekte sin sjuka vän, som om hon hade varit ett litet svagt barn, medan ett outgrundligt djup af kärlek lyste ur hennes mörka ögon.

Det varade ett ögonblick, därefter var hon sig själf igen. Hon gick nedför trappan, tittade i förbifarten in genom köksdörren till Katharine och sade lugnt:

»Ni behöver icke duka till frukosten åt mig, Katharine.»

»Skall fröken gå bort?» Katharine spärrade upp ögonen.

»Nej, jag skall åka, — farväl!»

* * *

Snart därefter kom Sonja tillbaka lika lugn, som hon varit.

»Furstinna,» utbrast madame, »hur skall jag kunna tacka er nog, för hvad ni gjort för mig, min oro, för att låta vår lilla vän resa ensam, kan jag icke uttala, men jag kunde icke uthärda till slut med att se henne förtäras af längtan, hur det än skulle gå.»

»Ja madame, det finnes verkligen personer, och icke minst bland italienare, hvilka kunna småningom längta sig till döds; hon var en bland dem. Kanhända,» tillade hon för sig själf, »komma dagarne i hennes lif att blifva färre efter en sådan resa i köld och snö, men dubbelt ljusa och soliga blifva de dock, och det är ju godt för den, som såsom hon älskat solen och ljuset.»

Madame de Lassarre steg upp och gick fram till Sonja och tryckte hennes hand:

»Sonja Petrowska,» sade hon sakta, »jag har trott er vara kall och känslolös. Förlåt mig, nu vet jag, att ert hjärta är af guld.»

»Att ni ej dröjde längre på er resa,» sade lady Threaton, »på hemvägen måste ni hafva rest både natt och dag, efter som ni redan är här igen?»

»Ja,» sade Sonja, »hemfärden gick med ilfart, ty jag trodde jag skulle hafva någon, som väntade på mig här. Jag har en kusin, ryss såsom jag, hans fars och vår egendom gränsa till hvarandra, och öfver vinterns snö och sommarens blomster bar oss vägen till hvarandra, och sedan han var så liten, att han körde sitt första par hästar, har han aldrig underlåtit att uppsöka mig denna dag, min födelsedag.

Vi hafva firat den tillsammans i Paris, då jag ännu var barn och han öfverhopade mig med bonbons. I London, då jag var föga äldre och för första gången fördes ut i stora världen med en juvel, en gåfva af honom, som glänste öfver alla de öfrigas, utan att jag själf ens anade stens värde. Intet har dock öfverträffat min glädje då, när han i hemlandet vid min sida körde fram öfver de ändlösa snöslätterna under bjällroras klang och piskans muntra smållar. Här, där bergen stängt hvarje utsikt, kan man ej ens ana, hvad en obegränsad vidd vill säga.»

På eftermiddagen ljöd plötsligt bjällerklang utanför på vägen.

Sonja sprang med ett rop till fönstret, det flög ett skimmer af glädje och stolthet öfver hennes ansikte. En hög smärt man trädde strax därefter in genom dörren.

»Sonja!» — »Paul!» — ljöd det samtidigt. Ryssen böjde sig ned och kysste hennes hand. Sonja besvarade kyssen på hans panna.

»Jag visste, att du skulle komma, Paul, men hvad har du gjort?»

»Jag hörde snön låg på härnere, och då trodde jag, du ville prova, om mina fålar ännu kunna springa, och därför tog jag dem med mig. Det är icke längre väg än senast från Paris.»

Han svepte in sin kusin i pelskappan och hon sprang lätt ned för trappan och fram till de svarta glänsande djuren, som oroliga skrapade i snön och skakade de långa manarna. Med moderlig ömhet smekte hon deras vackra hufvuden, lyftes så in i slädan, och så bar det af utefter vägen.

Fröken von Rathen måste först sätta sig på en stol, innan hon kunde tala.

»Det är icke furstligt, det är för litet sagdt, det är kungligt. Det är icke som verklighet, utan som en saga. En riddare, som slår ned som en meteor med hästar och släda och kusk bakpå, tänk en sådan väg! Från Paris och hit, bara därför att hennes nåd tycker om att åka. Tänk så mycket pengar det skall kosta!»

Hon såg sig en stund omkring, alldeles öfverväldigad. »Det måste bara vara i Tyskland, något sådant förefaller märkvärdigt, efter ingen annan än jag tycks förvåna sig.»

»Tvärtom,» sade lady Threaton, »är det troligen endast af en ryss, något sådant låter sig göra, åtminstone har jag aldrig hört talas om något liknande i England, — eller hur, miss Brook?»

Marthe mumlade på sitt vanliga älskvärda sätt något om, att hon ej gärna kunde veta, hvad lady Threaton hört talas om eller ej, men hon trodde, att om tio ryssar ej strödde ut sitt guld som sand för en nycks skull, så skulle tusen andra kunna gå mätta och klädda.

Andra dagen kom fursten för att taga afsked af sin kusin.

»Och du vill ännu icke följa mig, Sonja?»
»Nej, Paul, jag kan icke, vänta icke på mig.»
»Så länge lifvets gnista icke slocknat, väntar jag på dig.»

»Nej, res hem till Ryssland, där har du ditt allt, där gå dina dagar lätt och fort.»

»Jag kan icke, Sonja, jag fryser.»
»En ryss bland snö?»

»Sonja, det är icke min kropp, som fryser, utan mitt hjärta.»

»Och därför värmer du dig vid de parisiska eldbratorna.»

»Grönländaren uppe i norden kör hunden, ty hästen trives icke hos honom.»

»Du har rätt, Paul, huru ofta få vi icke lefva på surrogat.»

Hon följde honom med ögonen, så länge han syntes. Så vände hon sig plötsligt om.

»Nå, hvad säger ni om honom?»
»Han tycks likna ert land, skuren i stort och väckande undran, men äfven beundran.»

»Ja, hans hjärta är stort och godt. Han ville hafva mig till brud.»

»Jag kunde förstå det.»
»Nå, hvad säger ni därom?»

»Jag tror, att för er betyder en hög och ädel karaktär, som ni aktar, mer än för många andra.»

»Kanske har ni rätt, kanske är det därför jag är så rädd för, att han skall förkolna framför de parisiska eldbratorna.»

Hon stod länge tyst och stirrade ut; men inom mig blef den tanken visshet: en gång skall han ej komma förgäfvets.

* * *

Dagarne kommo och gingo, vi närmade oss julen allt mera. Från mr Brook kom underrättelse, att han i följd af inträffade vedervärdigheter ej var att hemvänta före jul för att, som ämnadt var, hemta sina döttrar och med dem återvända till England.

Af oss öfriga pensionärer emottogs denna underrättelse med mycket litet glädje. Misserna hade, som jag förut nämnt, icke synnerligen lyckats öfva våra hjärtan. Deras tväret, inbundenhet och märkliga uppfattning af saker och ting, som i början gifvit anledning till harmlösa debatter och ordkrig, hade alltmera, och särskildt efter lady Threatons ankomst, öfvergått till en rent af fiendtlig hållning, som icke försummade att cm möjligt bereda oss, och isynnerhet henne, en eller annan förtret, hvars upphof man dock endast kunde ana sig till, aldrig med bestämdhet veta.

Hvilken obehaglig stämning häraf skulle uppstå, kan hvar och en förstå, som med fullkomligt rent samvete vis å vis en person af denna endast bemötes med köld och vresighet.

Vi hoppades i det längsta, att mr Brook skulle anlända och afhemta sina döttrar, men när detta hopp svek oss, samlades vi en dag till krigsråd i salongen, medan våra tankars föremål voro ute i staden.

»Något måste göras,» sade Sonja och tände en cigarrett samt lade upp fötterna på en pall. »Se icke så förfärad på mig, fröken von Rathen, spiseröken, som ni ganska gärna trifs i, är icke en smula bättre. Något måste göras, säger jag. Ytligt betraktadt, ser det ut, som vi lefva som änglar, så stillsamt och sedesamt är det, men ändå känner hvar och en, att åska ligger i luften, och misserna se på oss, som om vi vore de sju dödsynderna.»

»Det var något skarpt tilltaget,» opponerade sig tyskan, »jag vet mig aldrig hafva blifvit betraktad som något sådant, nej, furstinnan Sonja, jag kan icke hjälpa det, men jag anser, att denna sorgliga misshällighet, som hotar att störa julfriden för er — jag reser då lyckligtvis hem, så mig gör det detsamma, — från början uppstått däraf, att — ja, ursäkta jag säger rent ut — däraf att ni från första stund varit litet obehagligt uppriktigt emot misserna Brook, så att — för att använda ett mycket drastiskt uttryck — deras meningar blifvit halshuggna och steglade, innan de ännu hunnit fram till punkt.»

(Forts.)

Innehållsförteckning:

Claude Gérard (Aurore Ljungstedt); af *Birger Schöldström*. (Med porträtt.) — Spåret; dikt af *Amalia Fahstedt*. — Några allvarsord för dagen; af — n. — Styfdottern; skisseradt gennåle till uppsatsen »Styfödrar» i Idun n:r 35; af *Amanda Löffler*. — Stämningsskisser; af *Ave*. — Ännu några ord om drottning Margherita; af *G-g N*. — När jag skall dö; svar till Daniel Fallström, med anl. af hans poem i n:r 36; af *Homo sum*. — Hon har icke glömt det; holländsk skiss af *J. C. de Dos*. Öfvers. för Idun. — Smånotiser från kvinnovärlden. — Teater och musik. — Vid pensionen. Skildringar för Idun af *Channáh*. (Forts.)

Förlofnings- och vigselringar

ständigt lager hos

Juvelerar **HALLBERG** Stockholm.

Order från landsorten expedieras omgående.

Perlhalsband, gammalt guld, slifver och juveler uppköpas konstant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten. Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.

Juvelerar **HALLBERG** Stockholm.